

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
101 Reykjavík

Reykjavík, 23. febrúar 2021

Efni: Umsögn SORPU um drög að stefnu um meðhöndlun úrgangs 2021-2032, mál S-6/2021 í samráðsgátt stjórnvalda

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda frá 12. janúar sl., þar sem óskað er eftir umsögnum um ofangreind drög að stefnu um meðhöndlun úrgangs 2021-2032.

SORPA fagnar því að fram séu komin heildstæð drög að stefnu um meðhöndlun úrgangs til ársins 2032, því fyrirsjáanleiki og framsýni skipta miklu máli þegar teknar eru stefnumarkandi ákvarðanir um meðhöndlun úrgangs. SORPA hefur þegar veitt umsögn um mál S-11/2021 um breytingar á lögum vegna innleiðingar hringrásarhagkerfisins og ítrekar þau sjónarmið sem komu fram í þeirri umsögn er varða þau stefnudrög sem nú eru til umsagnar, enda að verulegu leyti um sambærileg mál að ræða. Af þeim 24 aðgerðum sem eru lagðar til í stefnudrögunum voru 12 til umfjöllunar í áðurnefndu frumvarpi.

Helstu atriði sem komu fram í fyrri umsögn SORPU um frumvarpið og varða stefnudrögin eru:¹

- SORPA styður almenna samræmingu á flokkun og sérsöfnun úrgangs og að samræming sé á sorphirðu meðal sveitarfélaga
- SORPA fagnar því að aukin framleiðendaábyrgð sé fyrirhuguð
- SORPA kallar eftir heimild fyrir meðhöndlunaraðila úrgangs til að nota gjaldskrár til að hvetja til flokkunar, án þess að heildarkostnaður við meðhöndlun úrgangs aukist
- SORPA telur innleiðingu samræmdra merkinga vera skref í rétta átt í úrgangsmálum

Einstakar aðgerðir í drögum að stefnu um meðhöndlun úrgangs

Eins og áður segir er stefnunni markaður farvegur með 24 aðgerðum, þar af 12 sem hefur verið fjallað um áður. Hér á eftir fer umfjöllun um tilteknar tölusettar aðgerðir í stefnunni er varða stefnu og starfsemi SORPU sérstaklega.

Aðgerð 13: Efling hringrásarhagkerfisins

SORPA fagnar því að stuðla eigi að eflingu hringrásarhagkerfisins á Íslandi. SORPA minnir í því samhengi á að fleira en endurvinnsla er til þess fallið að styðja við innleiðingu hringrásarhagkerfisins, svo sem endurnotkun. Endurnotkun virðist hins vega vera í fyrirrúmi í aðgerð 13. Endurnotkun er skör hærra

¹ Umsögnina má nálgast hér: [https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=2880&uid=bd4e05a6-856c-eb11-9b9f-005056bcce7e](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=2880&uid=bd4e05a6-856c-eb11-9b9f-005056bcce7e)

en endurvinnsla í úrgangspríhrynningnum og þannig hringrásarhagkerfinu, þar sem í henni felst framlenging á líftíma nothæfra hluta. Því er mikilvægt að gera endurnotkun ekki síður hátt undir höfði en endurvinnslu í stuðningi við innleiðingu hringrásarhagkerfisins.

Aðgerð 14: Urðunarskattur og Aðgerð 22: Greining á mögulegum útfærslum til álagningar gjalds fyrir meðhöndlun úrgangs

SORPA geldur varhug við álagningu urðunarskatts sem tækis til að draga úr myndun úrgangs og bendir á aðrar leiðir til að sporna við urðun og stuðla að því að efni fari frekar til endurnýtingar en urðunar. Eigendur SORPU hafa þegar gert viðauka við eigendasamkomulag SORPU þar sem ákveðið hefur verið að hætta urðun á urðunarstað SORPU í Álfnesi og meðhöndla þess í stað lífúrgang í GAJU, gas- og jarðgerðarstöð SORPU, og flytja brennanlegan úrgang úr landi til brennslu.

Í stefnunni segir að vonir standi til að skatturinn leiði til þess að samdráttur verði í myndun úrgangs. Verði urðunarskattur að veruleika verður hann að öllum líkindum lagður á við endalok lífsferils hluta, við urðun, en ekki í upphafi. SORPA fær erfiðlega séð hvernig slíkur skattur ætti að draga úr myndun úrgangs og þannig draga úr urðun.

Sé markmiðið að draga úr myndun úrgangs og stuðla að endurnýtingu hvetur SORPA til að aðrar og markvissari leiðir verði farnar, svo sem útvíkkun á úrvinnslugjaldi, aukin framleiðendaábyrgð, aukin sérsöfnun úrgangs, samræming úrgangssöfnunar og aðrar leiðir til að draga úr myndun úrgangs. Allt þetta væri gert áður en hlutir verða að úrgangi sem er ekki tækur til annars en urðunar eða brennslu, ekki skattlagning hans þegar hann er kominn á endastöð.

Verði urðunarskattur hins vegar lagður á gerir SORPA þá kröfu að það fjármagn sem hann skilar ríkissjóði skuli nýtt til að styðja við hringrásarhagkerfið og bætta meðhöndlun úrgangs.

Í áður nefndir umsögn SORPU um innleiðingu hringrásarhagkerfisins lagði SORPA til efnisbreytingar á 23. gr. laga um meðhöndlun úrgangs um álagningu gjalda fyrir meðhöndlun úrgangs. Tillaga SORPU á við um aðgerð 22 í stefnunni, og er eftirfarandi:

„Grænar gjaldskrár

Starfsemi SORPU lýtur fjölda reglna. Meðal þeirra er 23. grein laga númer 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Þar segir:

„Rekstraraðili förgunarstaðar, hvort sem um er að ræða sveitarfélag, byggðasamlag eða einkaaðila, skal innheimta gjald fyrir förgun úrgangs. Gjaldið skal nægja fyrir öllum kostnaði við förgun úrgangsins, þ.m.t. uppsetningu og rekstur viðkomandi förgunarstaðar. Þar sem úrgangur er urðaður skal gjaldið einnig að svo miklu leyti sem unnt er standa undir kostnaði sem fylgir því að setja fjárhagslega tryggingu eða jafngildi hennar, [sbr. 45. gr.], áætluðum kostnaði við lokun staðarins og nauðsynlegu eftirliti í kjölfar lokunar í 30 ár. [...]“

SORPA leggur þann skilning í ofangreint lagaákvæði að hver úrgangsflokkur verði að standa straum af meðhöndlun þess úrgangsflokks. Þetta gerir það að verkum að ekki er hægt að hnika gjaldskrá samlagsins til til að hvetja til aukinnar flokkunar með því að lækka gjald á móttöku endurvinnsluefna en hækka gjald á móttöku annarra úrgangsflokka, til dæmis óflokkaðs úrgangs.

þar sem umrædd lög eru til umfjöllunar í ráðuneytinu hvetur SORPA til að gerðar verði breytingar á lagaákvæðinu þannig að ofangreindar breytingar á gjaldskrá verði heimilar, og býður fram aðstoð sína við ráðuneytið í að útfæra lagaákvæðið. Forsenda væri þó að tekjur þess sem meðhöndlur úrgang af innheimtu gjaldanna verði ekki meiri en sem nemur heildarkostnaði meðhöndlunar úrgangsins, að meðtöldum kostnaði við innviðauppgjöfingu og fjárfestingu. Með þessu myndi skapast hvati til að auka flokkun og draga úr urðun.“

SORPA ítrekar þessa hvatningu til ráðuneytisins til að auka stuðning við innleiðingu hringrásarhagkerfisins með hagrænum hvötum. Í aðgerð 22 í stefnudrögunum er lagt til að greining verði gerð á mögulegum útfærslum til álagningar gjalds fyrir meðhöndlun úrgangs og telur SORPA nauðsynlegt að taka mið af þessum sjónarmiðum í þeirri vinnu. SORPA er boðin og búin að aðstoða við útfærslu slíkrar gjaldheimtu í samstarfi við ráðuneytið.

Aðgerð 15: Bann við urðun lífbrjótanlegs úrgangs

SORPA minnir enn á að eigendur SORPU hafa þegar ákveðið að hætta urðun lífúrgangs á þessu ári og að lífúrgangur skuli meðhöndlaður með öðrum og betri hætti en með urðun, til dæmis í GAJU sem er eitt stærsta loftslagsverkefni sem ráðist hefur verið í á höfuðborgarsvæðinu frá því hitaveita var lögð í hús.

Aðgerð 18: Viðgerða- og viðhaldspjónusta eflid og Aðgerð 19: Afnám virðisaukaskatts af endursölu notaðrar vöru

SORPA fagnar aukinni áherslu á viðgerða- og viðhaldspjónustu. Með því má lengja líftíma vöru sem styður við hringrásarhagkerfið, dregur úr ágangi á auðlindir, sóun og þörf fyrir úrgangsmeðhöndlun á neðri þrepum úrgangspríhryningsins.

SORPA fagnar því jafnframt sérstaklega að til standi að afnema virðisaukaskatt af endursölu notaðrar vöru. Góði hirðirinn, sem er hluti af SORPU, er einn stærsti markaður fyrir notaða vöru á landinu og kemur árlega um 700 tonnum af vörum til endurnota. Efnismiðlun Góða hirðisins hefur þar að auki náð góðum árangri við að koma grófari efnum í endurnot. Almennt afnám á virðisaukaskatti af sölu á endurnotaðri vöru, sem þegar hefur verið seld með virðisaukaskatti, væri að mati SORPU til þess fallið að styðja enn við starfsemi Efnismiðlunar og Góða hirðisins og annarra verslana sem selja notaða vöru.

SORPA hvetur þó til að verði sett skilyrði fyrir ráðstöfun þess hagnaðar sem verður af sölu notaðrar vöru skuli þau skilyrði vera rýmri en lagt er til í drögunum. SORPA telur eðlilegt að hagnaði sem verður til með þessum hætti megi ráðstafa til frekari stuðnings við innleiðingu hringrásarhagkerfisins en ekki eingöngu til líknar- eða mannúðarmála.

Aðgerð 20: Bætt úrgangstölfræði

SORPA fagnar allri áherslu á að bæta tölfræði úrgangsmála og auka áreiðanleika upplýsinga um uppruna úrgangs sem fellur til á Íslandi og að bæta yfirsýn yfir flæði úrgangsstrauma. SORPA óskar eftir virkri aðkomu að útfærslu og framkvæmd á þessari aðgerð.

Aðgerð 24. Stýrihópur um framkvæmd aðgerða í úrgangsmálum

SORPA fagnar því að komið verði á fót stýrihópi um framkvæmd aðgerða í úrgangsmálum og óskar eftir þátttöku í honum.

Leiðréttingar og ábendingar

Á blaðsíðu 55 í stefnudrögunum segir:

Stærsta jarðgerðarstöðin sem nú er í rekstri hér á landi er stöð Moltu ehf. í Eyjafirði en hún getur unnið úr 10-12 þúsund tonnum af úrgangi á ári.

Þetta er ekki rétt því GAJA, gas- og jarðgerðarstöð SORPU tók til starfa í ágúst og getur unnið úr að minnsta kosti 30 þúsund tonnum af úrgangi á ári og er því stærri en jarðgerðarstöð Moltu ehf.

Ákall um að bæta við aðgerð 25: Endalok urðunar og brennsla

Líkt og fram kemur í kafla 3.4.8 í stefnudrögunum hefur umræða um nauðsyn á brennslu úrgangs hér á landi orðið meira áberandi síðustu misseri. Í því ljósi kallar SORPA eftir því að aðgerð 25 verði bætt við stefnuna, aðgerð um að draga verulega úr urðun úrgangs með því að finna brennanlegum úrgangi öruggan farveg innanlands. SORPA telur aðkomu sem flestra að slíkri vinnu auka líkur á að breið samstaða náist um byggingu brennslustöðvar á Íslandi, þar með talið ríkinu. Aðgerðabinding með þessum hætti myndi fela í sér skýra og ábyrga afstöðu ríkisvaldsins til að finna sorpbrennslu varanlegan og tryggan farveg.

Virðingarfyllt,

Jón Viggó Gunnarsson,
Framkvæmdastjóri SORPU bs.